



Міжнародний гуманітарний університет  
Факультет права та економіки  
Кафедра державно-правових дисциплін

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРАВОВИЙ СУПРОВІД**

Галузь знань	12 «Інформаційні технології»
Спеціальність	125 «Кібербезпека та захист інформації»
Назва освітньої програми	Кібербезпека та захист інформації
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний телефон	E-mail
Д.ю.н., доцент Манько Денис Григорович	067-480-50-88	nauka2me@gmail.com

### 1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Дисципліна «Основи наукових досліджень та правовий супровід» надає змогу здобувачам другого ступеня вищої освіти оволодіти спеціальними професійними компетентностями, створює перспективу розширення й поглиблення ними власного досвіду дослідницької роботи від найпростіших її форм (підготовка виступу на семінарському занятті, рефератів з конкретної дисципліни тощо) до виконання кваліфікаційних робіт та підготовки наукових публікацій.

Метою викладення дисципліни «Основи наукових досліджень та правовий супровід» є формування компетентності щодо розширення й поглиблення знань студентів, які навчаються за магістерською програмою, відносно теоретичних засад, методології, технологій та організації наукових досліджень, а також розвиток умінь і навичок науково-дослідної роботи, які мають реалізуватися ними при підготовці магістерських робіт..

## **2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ**

У процесі реалізації програми дисципліни «Основи наукових досліджень та правовий супровід» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

### **Інтегральна компетентність**

ІК1 Здатність особи розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.

### **Загальні компетентності (ЗК)**

КЗ-1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-4. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

### **Фахові компетентності**

КФ1. Здатність обґрунтовано застосовувати, інтегрувати, розробляти та удосконалювати сучасні інформаційні технології, фізичні та математичні моделі, а також технології створення та використання прикладного і спеціалізованого програмного забезпечення для вирішення професійних задач у сфері інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.

КФ2. Здатність розробляти, впроваджувати та аналізувати нормативні документи, положення, інструкції й вимоги технічного та організаційного спрямування, а також інтегрувати, аналізувати і використовувати кращі світові практики, стандарти у професійній діяльності в сфері інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.

КФ4. Здатність аналізувати, розробляти і супроводжувати систему управління інформаційною безпекою та/або кібербезпекою організації, формувати стратегію і політики інформаційної безпеки з урахуванням вітчизняних і міжнародних стандартів та вимог.

КФ6. Здатність аналізувати, контролювати та забезпечувати систему управління доступом до інформаційних ресурсів згідно встановленої стратегії і політики інформаційної безпеки та/або кібербезпеки організації.

КФ7. Здатність досліджувати, розробляти та впроваджувати методи і заходи протидії кіберінцидентам, здійснювати процедури управління, контролю та розслідування, а також надавати рекомендації щодо попередження та аналізу кіберінцидентів в цілому.

Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень та правовий супровід» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН1. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами, усно і письмово для представлення і обговорення результатів досліджень та інновацій, забезпечення бізнес\операційних процесів та питань професійної діяльності в галузі інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.

РН2. Інтегрувати фундаментальні та спеціальні знання для розв'язування складних задач інформаційної безпеки та/або кібербезпеки у широких або мультидисциплінарних контекстах.

РН16. Приймати обґрунтовані рішення з організаційно-технічних питань інформаційної безпеки та/або кібербезпеки у складних і непередбачуваних умовах, у тому числі із застосуванням сучасних методів та засобів оптимізації, прогнозування та прийняття рішень.

РН18. Планувати навчання, а також супроводжувати та контролювати роботу з персоналом у напрямку інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.

РН23. Обґрунтовувати вибір програмного забезпечення, устаткування та інструментів, інженерних технологій і процесів, а також обмежень щодо них в галузі інформаційної безпеки та/або кібербезпеки на основі сучасних знань у суміжних галузях, наукової, технічної та довідкової літератури та іншої доступної інформації.

### **Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною**

#### **Студенти повинні знати:**

- організаційні засади здійснення наукових досліджень та сучасні вимоги щодо їх ресурсного забезпечення;
- теоретичні основи здійснення наукових досліджень, зокрема, їх види, критерії науковості знань тощо;
- структуру і логіку наукового дослідження, його основні етапи;
- сучасні парадигмальні засади науково-юридичного пізнання;
- загальні та спеціальні методи науково-юридичних досліджень;
- методи пошуку і обробки наукової інформації;
- загальні вимоги щодо підготовки, оформлення і захисту магістерських робіт;
- форми наукової комунікації.

#### **Студенти повинні вміти:**

- володіти методами організації науково-дослідної діяльності;
- формулювати тему наукової роботи;
- розрізняти і визначати об'єкт і предмет дослідження;
- формулювати актуальність, новизну, теоретичну і практичну значущість дослідження;
- оцінювати придатність методів дослідження та визначати достовірність і об'єктивність одержаних результатів;
- здійснювати самостійний пошук наукової інформації;
- здійснювати добір фактичного матеріалу;
- оформлювати наукові результати згідно вимог Міністерства освіти і науки України;
- презентувати результати наукового дослідження.

### 3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
3	90	28	14	48	1	1	Обов'язкова

### 4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
лекц.		практ.	сам. роб.	
Тема 1. Наукове дослідження як форма розвитку науки і технологія застосування методологічних засобів	14	4	2	8
Тема 2. Парадигмальні засади наукових досліджень	12	4	2	6
Тема 3. Методи науково-юридичних досліджень	12	4	2	6
Тема 4. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	12	4	2	6
Тема 5. Наукове дослідження як процес, його логіка та етапи проведення	12	4	2	6
Тема 6. Оформлення та апробація результатів наукового дослідження	12	4	2	6
Тема 7. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження	16	4	2	10
<i>Усього годин</i>	<b>90</b>	<b>28</b>	<b>14</b>	<b>48</b>
<b>ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН</b>				

### 5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

## 6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень та правовий супровід» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

### Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	<p><b>Тема 1. Наукове дослідження як форма розвитку науки і технологія застосування методологічних засобів</b></p> <p>Поняття та основні функції науки. Об'єкт і предмет науки. Класифікація наук. Основні риси та функції юридичної науки. Система юридичних наук. Юридична наука в системі соціально-гуманітарного наукового знання.</p> <p>Наукове дослідження як основна форма розвитку науки. Класифікація наукових досліджень. Ефективність наукових досліджень. Методологія науки як основа наукового дослідження, її поняття та структура. Функції методології науки. Метод, методика і техніка дослідження. Наукові методи та методи практичної діяльності.</p>	8
2	<p><b>Тема 2. Парадигмальні засади наукових досліджень</b></p> <p>Наукове дослідження як процес наукового мислення та фіксації його результатів. Плюралістичність світоглядних засад наукового мислення.</p> <p>Філософсько-світоглядні підходи в наукових дослідженнях (матеріалістичний та ідеалістичний; діалектичний та метафізичний; визнання чи заперечення об'єктивних соціальних закономірностей та можливості їх пізнання й ін.).</p> <p>Поняття праворозуміння, його значення для юридичної науки та практики. Тип праворозуміння як парадигма. Основні теоретичні підходи до праворозуміння. Причини та умови множинності підходів до</p>	6

	праворозуміння. Основні характеристики сучасних підходів до праворозуміння.	
3	<p><b>Тема 3. Методи науково-юридичних досліджень</b></p> <p>Поняття та загальна характеристика загальнонаукових методів пізнання державно-правових явищ. Методи теоретичних та емпіричних досліджень. Формально-логічні процедури (аналіз, синтез, індукція, дедукція та ін.). Системний метод. Структурний метод. Функціональний метод. Порівняльний метод.</p> <p>Історичний метод. Психологічний метод. Метод конкретно-соціологічного дослідження. Інституціональний метод. Математичні та статистичні методи. Кібернетичний та інші методи технічних наук, що використовуються в юриспруденції.</p> <p>Поняття та загальна характеристика спеціальних методів науково-юридичного пізнання. Метод державно-правового моделювання. Метод державно-правового експерименту. Метод судової статистики.</p>	6
4	<p><b>Тема 4. Інформаційне забезпечення наукових досліджень</b></p> <p>Поняття та види інформаційного забезпечення наукових досліджень. Роль і функції наукової інформації. Система джерел наукової інформації: бібліотечні фонди, архівні фонди. Друковані джерела: книги, журнали, збірки матеріалів тощо.</p> <p>Електронні ресурси, пошукові системи мережі Інтернет. Специфіка джерел юридичних досліджень. Нормативно-правові документи. Матеріали юридичної практики. Правова статистика.</p> <p>Організація роботи з науково-теоретичними та емпіричними джерелами. Пошук, відбір та опрацювання джерельної бази дослідження. Основні правила посилання і цитування. Оформлення списку використаних джерел і літератури (вимоги ДСТУ).</p>	6
5	<p><b>Тема 5. Наукове дослідження як процес, його логіка та етапи проведення</b></p> <p>Процес наукового дослідження, його характеристики та етапи проведення. Категоріально-понятійний апарат наукового дослідження. Тема наукового дослідження: критерії вибору, порядок конкретизації. Науковий напрямок. Наукове питання. Поняття наукової проблеми. Види наукових проблем. Постановка і уточнення наукової проблеми. Проблемна ситуація. Наукова проблема і наукова теорія. Наукова проблема в правознавстві.</p> <p>Поняття наукової гіпотези. Види наукових гіпотез. Етапи розробки наукової гіпотези. Постановка і формулювання наукової гіпотези. Способи підтвердження наукової гіпотези (теоретичні та експериментальні дослідження). Наукове обґрунтування та наукові пояснення. Наукова гіпотеза і наукова теорія.</p>	6
6	<p><b>Тема 6. Оформлення та апробація результатів наукового дослідження</b></p> <p>Науковий стиль мовлення. Наукова українська мова. Виразність і мова тексту наукової праці. Поняття наукової термінології. Правильність застосування наукової термінології.</p> <p>Форми наукових праць з юридичних наук: тези доповідей, наукові статті, монографії, дисертації.</p>	6

	<p>Система фахової періодики для публікації результатів дослідження. Наукові семінари, конференції, конгреси. Спеціалізована комунікація через Інтернет.</p> <p>Дискусія як форма апробації наукового дослідження. Порядок ведення наукової дискусії.</p> <p>Поняття, мета і завдання науково-дослідної роботи студентів, роль науково-дослідної роботи у процесі підготовки фахівця. Види та форми науково-дослідної роботи студентів. Участь у діяльності наукового студентського гуртка. Участь у діяльності студентського дискусійного клубу.</p>	
7	<p><b>Тема 7. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження</b></p> <p>Магістерська робота. Організація підготовки та захисту магістерської роботи. Обов'язки наукового керівника магістерської роботи. Обов'язки студента з виконання магістерської роботи. Структура магістерської роботи, її розробка.</p> <p>Обрання та затвердження теми магістерської роботи. Складання плану і графіка виконання магістерської роботи. Робота з літературою, нормативними актами та іншими джерелами.</p> <p>Вимоги до змісту магістерської роботи. Актуальність дослідження. Вибір об'єкта та предмета дослідження. Мета і завдання дослідження. Новизна і практичне значення дослідження. Зміст дослідження. Логічна послідовність викладу матеріалу. Наукові висновки та пропозиції автора дослідження.</p> <p>Вимоги до оформлення магістерської роботи.</p>	10
	<b>Всього</b>	48

### 7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
<b>поточний контроль</b> , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	<b>50%</b>
<b>підсумковий контроль</b> , який здійснюється у ході проведення заліку.	<b>50%</b>

<b>Методи діагностики знань (контролю)</b>	фронтальне опитування; наукова доповідь, рефера, усне повідомлення, індивідуальне опитування, практичних завдань, іспит.
--	--

### 8. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання
Поточний контроль

Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
<b>Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях</b>			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	<b>25</b>
<b>Виконання завдань для самостійного опрацювання</b>			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР <sup>1</sup> , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	<b>10</b>
<b>Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)</b>			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	<b>10</b>
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	<b>5</b>
<b>Разом балів за поточний контроль</b>			<b>50</b>
<i>Підсумковий контроль</i> залік			<b>50</b>
<b>Всього балів</b>			<b>100</b>

## 9. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою,

<sup>1</sup> Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами



проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

**Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами**

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
			залік
90-100 (10-12)	A		зараховано
82-89 ( 8-9)	B		
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx		не зараховано
1-34 (2)	F		

## 10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

### Основна

1. Захаркевич О.В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Захаркевич, Г.С. Швець, О.М. Сарана. Хмельницький : ХНУ, 2013. 223 с.
2. Ківалова Т. С. Кваліфікаційна робота юриста: методика написання та захисту [Текст] : навч. посібник / Т. С. Ківалова, Т. Р. Короткий, М. А. Польовий. Одеса : Фенікс, 2011. 362 с.
3. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
4. Методологія та організація правничого наукового дослідження : навч.-метод. реком. Для здобувачів 3-го рівня «Д-р філософії» (PhD) зі спец. 081 «Право» [Електронне видання] / Д. Манько ; Міжнар. гуман. ун-т. Одеса : Фенікс, 2022. 39 с.

5. Худа Ж.В. Конспект лекцій з дисципліни «Основи векторного і тензорного аналізу» – Кам'янське, ДДТУ, 2019. 65 с.

#### Допоміжна

6. Manko, D. G. (2019) Methodological basis of the research of legal algorithms. Theoretical and practical problems of the legal regulation of social relations : collective monograph / V. V. Abroskin, S. S. Andreichenko V. V. Bondar, G. V. Chebotareva, etc. Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2019. P. 190-207. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-177-3/190-207>
7. Азарян А.А. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ.вищ. навч. закл. / А.А. Азарян, Р.С. Азарян. Кривий Ріг : Вид.центр КТУ, 2010. 231 с.
8. Манько Д. Г. Щодо вдосконалення технологій формалізації права: лінгво-юридичні аспекти. Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету [збірник]. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 33. С.26-29.
9. Манько Д. Г. Юридична креативістика: поняття та місце в системі юридичних наук. Правові новели. 2019. № 7. Том 2. С. 5–13. [http://legalnovels.in.ua/journal/7-2\\_2019/3.pdf](http://legalnovels.in.ua/journal/7-2_2019/3.pdf)
10. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. К.: ЦУЛ, 2007. 254 с.
11. Стадніченко О.О. Основи наукових досліджень та інформаційна культура студентів : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.О. Стадніченко, І.Л. Мацегора ; ДВНЗ "Запоріж. нац. ун-т" МОН України. - Запоріжжя : [ЗНУ], 2010. 206 с.

#### Інформаційні ресурси

12. Електронний каталог Національної парламентської бібліотеки України [політемат. база даних містить відом. про вітчизн. та зарубіж. кн., брош., що надходять у фонд НПБ України]. Київ: Нац. парлам. б-ка України, 2002-2023. URL: [catalogue.nplu.org](http://catalogue.nplu.org) . – Назва з екрана. Дата звернення: 07.08.2023
13. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського Київ: НБУВ, 2013-2023. URL: [www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua) – Назва з екрана. Дата звернення: 07.08.2023
14. Український інститут інтелектуальної власності. Київ: УІПВ, 2023. URL: <http://www.uipv.org> – Назва з екрана. Дата звернення: 07.08.2023